

T.C.
Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı

Karar No : 11
Karar Tarihi : 08/01/2009

Başkanlık Makamınca Kurulumuza sunulan 21/11/2008 tarihli yazıda, aynen; “2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun değişik 8. maddesinin birinci fıkrasında yer alan; “Mahalli idareler seçimleri beş yılda bir yapılır. Her seçim döneminin beşinci yılındaki 1 Ocak günü seçimin başlangıç tarihidir. Aynı yılın Mart ayının son Pazar günü oy verme günüdür.” hükme istinaden, mahalli idareler seçimleri 29 Mart 2009 Pazar günü yapılacaktır.

Yapılacak bu seçimlerde görev ifa edecek sandık kurullarına her seçim türü için yapacakları işlemlerde Yurt genelinde uygulama birliğinin sağlanması amacıyla bir genelge hazırlanması ve yürürlüğe konulması gerekmektedir. Mahalli idareler seçimleri için, sandık kurullarının görev ve yetkilerini belirleyen genelgenin hazırlanarak karara bağlanması takdirlerinize arz olunur.” denilmiş ve 22/11/2008 tarih, 295 sayılı kararımız ile Kurulumuz Üyesi Necati SÖZ Başkanlığında, Üyeler Hüseyin EKEN, Bahadır DOĞUSOY, Ali EM ve Kırdar ÖZSOYLU’dan oluşturulan komisyon bu konudaki çalışmasını tamamlamış olmakla, konu ve komisyonca hazırlanan genelge taslağı incelenerek;

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 127. ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun’un 8. maddeleri gereğince 29 Mart 2009 Pazar günü mahalli idareler seçimleri yapılacaktır.

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun’un 14. maddesinin 10. fıkrasının verdiği yetki doğrultusunda, 298 ve 2972 sayılı Kanun hükümleri ile yürütülecek seçim iş ve işlemlerinde Yurt genelinde birlikteliğin sağlanması amacıyla; geçmiş uygulamalar da göz önünde buldurularak sandık kurullarının görev ve yetkilerinin belirlenmesi gerekmektedir.

Sandıkların konulacağı yerlerin belirlenmesinde yapılacak işlemler, özürülü seçmenlerin oy kullanmasını kolaylaştırmak amacıyla alınabilecek tedbirler, sandık kurulu başkan ve üyeleriyle bina sorumlularının görev, yetki ve sorumluları dikkate alınarak ve adayların, sandık kurulu başkan ve üyeleriyle, bina sorumlularının ve güvenlik görevlilerinin oy kullanma usulleri belirlenerek, sandık kurulu mühürlerinin nasıl kullanılması gerektiği gibi sorunların çözümü de dikkate alınarak, daha önceki genelgeler gözden geçirilmiştir.

Bugüne kadar, Yüksek Seçim Kurulunca açıklanan kararlarla kabul edilen esas ve ilkeler dikkate alınarak önceki dönemlerde yapılan mahalli idareler seçimlerinde kullanılan ve yeniden düzenlenen Örnek: 138 sayılı genelgenin yürürlüğe konulması uygun bulunmuştur.

S O N U Ç:

1- 29 Mart 2009 Pazar günü yapılacak mahalli idareler seçimlerinin sağlıklı ve düzenli yürütülüp sonuçlandırılması amacı ile “Sandık Kurullarının Görev ve Yetkilerini Gösterir Örnek: 138” sayılı Genelgenin kabulüne ve genelgenin kararın eki sayılmasına,

2- Karar örneğinin ve eki genelgenin seçime katılacak siyasi partilerin genel başkanlıkları ile Kurulumuz Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne gönderilmesine,

3- Genelgenin yeterli miktarda bastırılarak tüm il ve ilçe seçim kurulu başkanlıklarına ihtiyaç miktarı kadar gönderilmek üzere, Kurulumuz İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığına gönderilmesine,

4- Karar örneği ve eki genelgenin Resmi Gazete’de yayımlanmasına,

08/01/2009 tarihinde oybirliđi ile karar verildi.

Başkan
Muammer AYDIN

Başkanvekili
Ahmet BAŞPINAR

Üye
Hasan ERBİL

Üye
Necati SÖZ

Üye
Hüseyin EKEN

Üye
Bahadır DOĞUSOY

Üye
Mehmet KILIÇ

Üye
Ali EM

Üye
Kırdar ÖZSOYLU

Üye
Sadri BOZKURT

Üye
M. Zeki ÇELEBİOĞLU

**29 MART 2009 PAZAR GÜNÜ YAPILACAK MAHALLİ İDARELER İLE MAHALLE
MUHTARLIKLARI VE İHTİYAR HEYETLERİ SEÇİMLERİNDE SANDIK KURULLARININ
GÖREV VE
YETKİLERİNİ GÖSTERİR GENELGE**

Örnek: 138

Kapsam

Madde 1- Bu genelge; il genel meclisi üyelikleri, belediye başkanlığı (büyükşehir belediye başkanlığı dahil) ve belediye meclisi üyelikleri, mahalle muhtarı ve ihtiyar heyeti üyeliği, köy muhtarı ve ihtiyar meclisi üyeliği seçimlerinde; sandık kurullarının görev ve yetkilerini, uygulayacakları işlemleri, oy verme şekillerini, şikayet ve itirazlar ile bunların incelenmesi usullerini ve konuların açıklanması amacını kapsar.

Deyimler

Madde 2- Bu genelgede geçen deyimlerden;

- *İl Seçimi* : İl genel meclisi üyelerinin,
- *Belediye Seçimi* : Büyükşehir belediye başkanı, belediye başkanı ve belediye meclisi üyelerinin,
- *Köy Seçimi* : Köy muhtarları ve ihtiyar meclisi üyelerinin,
- *Mahalle Seçimi* : Mahalle muhtarları ve ihtiyar heyeti üyelerinin, seçimlerini ifade eder.
- *Mühür* : Numaralı sandık kurulu mühürü ile "EVET" veya "TERCİH" mühürünü kapsar.

Bina Sorumlularının Görevleri

Madde 3- Bina sorumluları;

a) Binaya getirilen oy sandıkları ile paravanları imza karşılığı teslim almak ve bunların yerleştirilmesinde sandık kuruluna yardım etmek,

b) Seçimde kullanılacak araç ve gereçleri (masa, sıra, sandalye gibi) temin etmek,

c) Oy verme günü, oy vermenin başlama saatinde görev yerine gelmeyen sandık kurulu başkanını ilgili ilçe seçim kuruluna bildirmek,

ç) Oy verme süresince binadan ayrılmamak ve oy vermenin düzen içinde geçmesi için sandık kurulu başkanının isteklerini (telefon, fotokopi, faks gibi) yerine getirmek,

d) Oy verme günü binanın ısınma, su, elektrik gibi hizmetlerinin işler durumda bulundurulması için gerekli önlemleri almak,

e) Seçim sonuçlarını gösteren tutanakların bir hafta süre ile ilan yerinde asılı kalmasını sağlamak,

f) Sayım ve döküm işlemlerini izleyerek, biter bitmez sandık kurulu başkan ve üyelerinin ulaşımını sağlamak için ilçe seçim kuruluna haber vermek,

g) Sandık kurullarının görevlerini tamamlayıp binayı terk ettikten sonra, oy sandıklarının içinde oy pusulası ya da zarf olup olmadığının kontrolü yapılarak, **sandık alanında unutablecekleri oy zarfı, oy pusulası gibi seçim kağıtlarını paketleyip** ilgili ilçe seçim kuruluna teslim etmek,

Sandık Bölgelerinde, Bütün Seçimlerin Aynı Sandık Kurulu Tarafından Yürütülmesi

Madde 4- Mahalli idareler ile köy - mahalle muhtarlıkları ve ihtiyar meclisi - heyeti üyeliği seçimlerinde oy verme iş ve işlemleri bir sandık bölgesinde aynı sandık kurulu tarafından yürütülür.

Oluşturulan sandık kurulu;

- Büyükşehir belediye sınırları içinde bulunan orman köylerinde, büyükşehir belediye başkanlığı, il ve köy seçimi,
- Köyde, il ve köy seçimi,
- Beldede ise, il, belediye ve mahalle seçimleri,

ile ilgili oy verme işlemlerini yürütür. (298 S.K. 5)

Sandık Kurullarının Görev ve Yetkileri

Madde 5- Sandık kurullarının başlıca görev ve yetkileri şunlardır:

a) Sandık alanı içinde seçimin düzenle yürütülmesi için gereken tedbirleri almak, oy verme işlerini yönetmek ve denetlemek,

b) Sandık alanında, sandığın konulacağı yeri belirlemek, sokak başlarına, bu yeri gösterir göze çarpacak işaretler koymak ve sandığın yerini alışılmış araçlar ile duyurmak,

c) Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde cezaevi idaresinin de görüşü alınarak ilçe seçim kurulu başkanının gözetiminde sandığın konulacağı yeri belirlemek, (298 S.K. 85/A)

ç) Sandığa atılmış olan oy pusulalarını saymak, dökümlerini ve sonuçlarını tutanağa geçirmek ve bunları seçim işlerine ait diğer evrak ile birlikte, derhal ilçe seçim kuruluna teslim etmek,

d) Oy verme işleri hakkında ileri sürülecek şikayet ve itirazları incelemek, karara bağlamak ve kararları tutanak defterine geçirerek altını imzalamak,

e) Sandık kurulu tutanak defterindeki tutanakları ve gerekli diğer tutanakları tutmak ve altını imzalamak,

f) Bu kararlardan itiraza uğrayanları derhal ilçe seçim kuruluna göndermek,

g) Bütün seçim türleri için tek tutanak defteri kullanmak,

ğ) Oy verme ve sayım döküm sonunda kullanılan, kullanılmayan, geçersiz sayılan oy pusulalarını ve oy zarflarını ayrı ayrı paketleyerek (**sandık alanında seçim evrakı bırakmadan**) seçim tutanağı ile birlikte ilçe seçim kuruluna teslim etmek,

h) Kanunlarla ve Yüksek Seçim Kurulu genelge ve kararları ile verilen diğer görevleri yapmak,

Sandık Kurulu Başkanının Öncelikle Yapacağı İşler

Madde 6- Sandık kurulu başkanı, oy verme gününden en az 48 saat önce, ilçe seçim kurulu başkanından veya görevli geçici ilçe seçim kurulu başkanından aşağıda yazılı oy verme araçlarını tutanakla teslim alarak, zamanında sandık yerinde bulundurur. (298 S.K. 68)

a) Her sandık için numaralı bir mühür,

- b) Her sandık için yeteri kadar "EVET" veya "TERCİH" yazılı mühür,
- c) Kapalı oy verme yerleri sayısına eşit miktarda siyasi parti adaylarını ve varsa bağımsız adayları gösteren listeler,
- ç) Kapalı oy verme yerine/yerlerine asılacak (Örnek: 19) numaralı açıklama levhası,
- d) Yeterli sayıda oy sandığı ve mukavvadan yapılmış oy kabini (bulunduğu yerden alınır.),
- e) Belediye başkanlığı (büyükşehir belediye başkanlığı dahil), belediye meclisi üyelikleri, il genel meclisi üyelikleri seçimleri için ayrı ayrı olmak üzere, üstü il seçim kurulu tarafından numaralanıp mühürlenmiş ve sandık seçmen sayısının % 15'i kadar fazla sayıda hazırlanmış olan birleşik oy pusulası paketleri, (2972 S.K. 18/h)
- f) Mahalle ve köy seçimlerinde kullanılmak üzere yeteri kadar boş beyaz kağıt,
- g) Sandık bölgesinde yapılacak seçimler için öngörülen renkte ve yeterli sayıda, üstü ilçe seçim kurulu başkanlığı mühürünü taşıyan zarflar,
- ğ) Oy sandıklarının önüne ve üstüne yapıştırılacak bandrol,
- h) En az iki ıstampa ve ıstampa mürekkebi (**ıstampa mürekkebi ıstampalara 24 saat önce sürülerek hazırlanmalıdır**), mühür mumu, sicim, sayım cetvelleri ve tutanak kağıtları, boş torbalar,
- ı) Sayfaları ilçe seçim kurulu başkanlığınca mühürlenmiş matbu tutanak defteri,
- i) Her yaprağı ilçe seçim kurulu başkanı tarafından mühürlü ve sonu onaylı olan üç imza sütunlu iki nüsha sandık seçmen listeleri,
- j) Ceza infaz kurumu ve tutukevi sandık kurulu başkanları için ilçe seçim kurulu başkanınca her sayfası onaylanmış tutuklu seçmen listesi,
- k) Sahiplerine verilememiş olan seçmen bilgi kağıtları,
- l) Sandık kurullarının görev ve yetkilerini gösterir (Örnek: 138) sayılı bu genelge,
- m) Sandık kurulu başkan ve üyeleri ile bina sorumlularının hangi seçimde oy kullanma haklarının bulunduğu dair belgeler (Örnek: 142) ve diğer gerekli araçlar, (298 S.K. 94)

Sandık kurulu başkanı, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından daha önce kendisine adı bildirilen bina sorumlusu ile haberleşmek suretiyle sandığın götürüleceği gün ve oy verme günü binada hazır bulunmasını ister.

Sandık Kurulunun And İçmesi

Madde 7- Sandık kurulu başkan ve üyeleri, oy verme günü, göreve başlamadan önce, ilk iş olarak sandık başında bulunanlar önünde birer birer aşağıdaki şekilde and içerler. **"Hiçbir tesir altında kalmaksızın, hiç kimseden korkmadan, seçim sonuçlarının tam ve doğru olarak belirmesi için, görevimi kanuna göre, dosdoğru yapacağıma, namusum, vicdanım ve bütün mukaddesatım üzerine and içerim."** (298 S.K. 70)

Sandık Kurulu Başkan ve Üyelerinin Görevine Gelmemesi Halinde Yapılacak İşler (Sandık Kurulunda Çoğunluğun Sağlanması)

Madde 8- Sandık başında, oy verme başlamadan önce veya oy verme sırasında, sandık kurulu üyelerinden biri veya birkaçı görevini yapmazsa, ceza hükümleri saklı kalmak üzere, yerine kuruluştaki usule göre, o bölgede ise yedek üyelerden biri getirilir. Şayet, bu dahi mümkün olmaz ve kurul üyeleri sayısı üç'ten aşağı düşerse bu konu tutanağa geçirilir ve

eksiklikler, o sandık alanında bulunan ve seçme yeterliğine sahip, okur-yazar olanlar arasından başkanın seçeceği kimselerle doldurulur. (298 S.K. 73)

Göreve gelmeyen veya bırakıp giden sandık kurulu başkan ve üyelerinin yerine görevlendirilenler, oy verme iş ve işlemleri sonuçlanıncaya kadar görevlerine devam ederler.

Sandık kurulu başkanının görevi başına gelmemesi veya bırakıp gitmesi halinde, yerine kurulun partili olmayan ve kurs gören üyesi, bu da yoksa üyelere en yaşlısı başkanlık eder. Yaş konusunda uyuşmazlık çıkarsa nüfus cüzdanındaki bilgi esas tutulur.

Sandığın Konulacağı Yerin Belli Edilmesi

Madde 9- Sandık alanında, sandıkların konulacağı yer varsa bina sorumlusu ile görüşerek, sandık kurulu kararlaştırır. Sandıkların konulacağı yerlerin belirlenmesinde, seçmenin oyunu kolaylıkla, serbestçe ve gizli şekilde verebilmesi göz önünde bulundurulur.

Dağınık mahalle ve sair yerleşim yerleri bulunan köylerde veya köylerin birbirlerine yakın olduğu durumlarda seçim sandıklarının tek mahallede veya bir köyde toplanmasına ilçe seçim kurulu karar vermiş ise bu karar göz önünde tutularak belirlenen yere sandık konulur. (2972 S.K. Ek Md. 2)

Özürü seçmenlerin kayıtlı olduğu sandık seçmen listelerine ait sandıklar, bunların rahatlıkla ve kolaylıkla oy kullanmalarını sağlamak amacıyla binaların uygun yerlerine konulur.

Sandıklar; okul (özel okullar ve özel dershaneler dahil) avlusu veya salonların elverişli kısımları gibi geniş ve umumi yerlere konulur. Açık yerlerde; saçağı, sahanlığı, sundurması bulunan yerler üstün tutulur.

Kışla, karargâh, ordugâh gibi askeri bina ve tesislerle, karakollara ve parti binalarına, muhtarlık odalarına, camilere ve diğer ibadethanelere sandık konulamaz. (298 S.K. 74)

Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde ilçe seçim kurulu başkanı ile birlikte sandığın konulacağı yeri sandık kurulu başkanı tespit eder, bu tespitte cezaevi yönetiminin görüşü alınır.

Kapalı Oy Verme Yeri

Madde 10- Kapalı oy verme yerleri, oyların gizliliğini ve seçmenlerin oylarını tam bir serbestlik içinde vermelerini sağlayacak, dışarıdan içerisinin görülmesine imkan bırakmayacak elverişli bir durumda olacaktır.

Sandık kurulları, oy serbestliğini ve gizliliği sağlayacak şekilde birden fazla kapalı oy verme yeri hazırlar. Kapalı oy verme yerlerinde, köy ve mahalle seçimleri için oy pusulası olarak kullanılacak beyaz kağıtlar, masa ve ıstampa bulundurulacaktır. (298 S.K. 75, 76)

Kapalı Oy Verme Yerine Asılacak Levha

Madde 11- Sandık kurulu, sandıkların konulacağı yeri ve kapalı oy verme yerlerini belirledikten sonra, buralara 298 sayılı Kanunun oy verme serbestliğine ve gizliliğine ilişkin hükümlerini içeren levhayı (Örnek: 19) asar. (298 S.K. 76)

Sandık Seçmen Listesinin, Seçime Katılan Siyasi Partilerin Adayları ve Bağımsız Adayları Gösteren Listenin Sandık Alanına Asılması

Madde 12- Seçime katılan siyasi partilerin kesin adayları ile bağımsız adayları gösteren ve sandık kurulu mühürünü taşıyan liste ile her yaprağı ilçe seçim kurulu başkanı tarafından mühürlü ve sonu onaylı sandık seçmen listesi, sandık alanının seçmenlerin kolayca görüp inceleyebilecekleri uygun bir yerine asılır. Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bu listeler cezaevi idaresinin görüşü de alınmak suretiyle elverişli alana asılır. (2972 S.K. 36; 2839 S.K. 27/3; 298 S.K. 68/13)

Sandık Yerinin İlanı

Madde 13- Sandık kurulu başkanı, sandıkların konulduğu yeri, göze çarpan işaretlerle veya alışılmış araçlarla halka duyurur.

Sandıkların bulunduğu yere giden sokakların başına, o yeri gösteren yazılar ve işaretler (**Örneğin "10 numaralı sandığa gider" yazısı ve ok işareti**) konulur.

İlçe seçim kurulu başkanı; İstanbul, İzmir, Ankara ve Konya gibi büyükşehirlerde seçmenlerin sandık yerlerini kolayca bulabilmeleri için ve sorulduğunda gerekli bilgiler verilmek üzere, her bir sandığa komşu ve numaraca yakın olan sandıkların buldukları yerleri gösteren birer yazıyı, sandık kurulu başkanlarına verir. Gerektiğinde, sandık kurulu başkanlarından bazılarını, belli bir mahalle veya birkaç mahallede oturanların oy verecekleri sandıkların yerlerini gösteren çizelgeleri herkesin görebileceği yerlere asmakla da görevlendirebilir.

İlçe seçim kurulları, diğer şehir ve kasabalarda da yukarıdaki fıkra hükmünün uygulanmasına karar verebilir.

Sandık Alanı

Madde 14- Sandıkların, kapalı oy verme yerinin ve sandık kurulunun yerleştiği yer merkez olmak üzere yüz metre yarı çaplı alan, sandık alanıdır. (298 S.K. 81)

Sandık Alanında Bulunabilecekler

Madde 15- Sandık alanında; sandık kurulu başkan ve üyeleriyle oy vermek üzere gelen seçmenler, siyasi partilerin adayları ve bağımsız adaylar ile bunların gözlemcileri bulunur. Sandık alanı için belirlenen yüz metre yarı çaplı alan, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde konulan sandıklar için uygulanmaz. Ancak, sandık kurulu başkanı şartları dikkate alarak bir uzaklık belirler ve bunu tutanağa geçirir.

Yukarıdaki fıkroda belirtilenlerden başka hiç kimse sandık alanına giremez. (298 S.K. 72, 84)

Sandık başında görevli bulunan partili kurul üyeleri, rozet, amblem veya partisini belirtir herhangi bir işaret taşıyamaz.

Sandık Alanında Bulunacak Aday ve Gözlemciler

Madde 16- Adaylar ve gözlemciler, sandık başı işlemlerini izlemek üzere sandık başında bulunabilirler. Adaylar ile gözlemciler, ceza infaz kurumları ve tutukevlerine konulan sandıklarda sandık başı işlemlerini izlemek üzere sandık başında bulunabilirler. Ancak, ceza infaz kurumları ve tutukevlerine giriş ve çıkışlarda cezaevi idaresince alınan tedbirlere uymak zorundadırlar.

Siyasi partilerle, bağımsız adayların sandık başlarında bulundurabilecekleri gözlemcilerin kamu hizmetlerinden yasaklı olmayan, ergin kimselerden bulunması şarttır. Bu şartları taşımayan kişi gözlemci olamaz ve sandık alanından uzaklaştırılır.

Bağımsız adayların gönderdikleri gözlemciler, üçten fazla olursa, sandık kurulu başkanı bunlar arasında ad çeker. Adları ilk çıkan üç gözlemci, sandık başında bırakılır. Diğerleri sandık alanında kalabilirler. (298 S.K. 25, 72)

Gözlemciler; rozet, amblem veya partisini belirtir herhangi bir işaret taşıyamaz. Bu kişiler hangi siyasi partinin veya bağımsız adayın gözlemcisi olduklarını yazılı belge ile kanıtlamak zorundadır.

Sandık ve Torba Sayısı

Madde 17- Büyükşehir belediye sınırları içinde bulunan orman köylerinde, büyükşehir belediyesi, il genel meclisi ve köy seçimi yapılacak yerlerde **üç**, (2972 S.K. 4)

Mahalle, belediye ve il genel meclisi seçimi yapılacak yerlerdeki sandık kurullarına **üç**,
Yalnız köy ve il genel meclisi seçimi yapılacak yerlerdeki sandık kurullarına **iki**,
oy sandığı ve aynı sayıda torba verilecektir.

Oy Zarfları ve Bandroller

Madde 18- Belediye seçimlerinde MAVİ, il genel meclisi üyelikleri seçiminde TURUNCU, mahalle ve köy seçimlerinde MOR renkli oy zarfları kullanılacaktır.

Seçmen; oyunu, belediye, il genel meclisi, köy ve mahalle seçimleri için ayrı ayrı belirlenmiş olan sandıklarda kullanacaktır.

Bu amaçla;

- Köy ve mahalle seçimine ayrılan sandığın önüne ve üstüne (Örnek: 77),
  - Belediye seçimine ayrılan sandığın önüne ve üstüne (Örnek: 78),
  - İl genel meclisi üyelikleri seçimine ayrılan sandığın önüne ve üstüne de (Örnek: 79),
- numaralı bandroller konulacaktır.

Kurulca İşlemlerin Nasıl Yapılacağı, Tedbirlerin Nasıl Alınacağı, İşlemlerle Kararların Deftere Nasıl Geçirileceği ve Üyelerin Başkana Yardımı

Madde 19- Kanun gereği olarak kurulca alınması gereken tedbirler ve yapılması gereken işlemler üzerinde anlaşma olmadığı takdirde, kurulu oluşturan üyelerin yarısından bir fazlasının görüşüne göre karar alınır veya işlem yapılır. Oyların eşitliği halinde başkanın katıldığı tarafın görüşü üstün tutulur.

Sandık kurulu tarafından verilen kararlar veya yapılan işlemler varsa matbu tutanak defterine, yoksa olayın mahiyetine göre tutanak defterine geçirilerek altları başkan ve üyeler tarafından imzalanır.

Kanuna göre başkan tarafından yapılması gereken işler ve özel olarak sandık başında yapılacak işler (örneğin açıklamalar ve uyardılar) başkanın izni ile üyeler tarafından da yapılabilir.

Sandık Alanında Düzenin Sağlanması ve Başkana Ait Yetkiler

Madde 20- Sandık alanında düzenin sağlanması sandık kurulu başkanına aittir. Sandık alanında seçmenin oyunu tam bir serbestlikle ve gizli şekilde kullanılmasına veya sandık kurulunun görevini yapmasına engel olmaya kalkışanları veya oy verme işinin yolunda gitmesini aksatanlarla, sandık başı işlemlerinin düzenini bozmaya yeltenenleri başkan uyarır ve bu uyardıyı dinlemeyenleri sandık alanının dışına zabıta aracılığıyla çıkartabilir. Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde yukarıda sayılan tedbirlere uymayanlar cezaevi idaresinin görüşü alındıktan sonra güvenliği zayıflatmayacak şekilde uygulama yapılarak sandık alanından dışarı çıkarılabilir.

Bu kimse, sandık kurulu üyesi ise ancak kurul kararı ile uzaklaştırılabilir.

Sandık alanında alınacak tedbirler seçmenlerin sandık başı işlemlerini izlemelerini engelleyecek nitelikte olamaz. Sandık kurulu başkanının çağırdığı zabıta kuvvetleri dışında zabıta amir ve memurları ile resmi üniforma giymiş kimseler ve silah taşıyanlar sandık alanına giremezler.

Seçmen olarak o sandıkta oy kullanması gereken subay, astsubay, zabıta amir ve memurları ancak sivil elbise ile sandık alanına girip oylarını verebilirler. (Sandık alanının ve binanın güvenliği ile görevli olanlar hariç.)

Sandık kurulu başkanı, seçmenin sandık alanına serbestçe girmesini engelleyen ve zorlaştıran her türlü hareketi önlemek zorundadır.

Sandık alanında düzenin sağlanması işlerinde zabıta kuvvetleri sandık başkanının emirlerine uymak zorundadır. (298 S.K. 81, 82, 84)

Ceza infaz kurumları ve tutukevindeki görevliler, sandık kurulu başkanının cezaevi idaresinin de görüşü alındıktan sonra verdiği emre göre hareket etmek zorundadırlar.

Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde sandığın bulunduğu yerde ancak kurul başkanının gerektiğinde çağıracağı güvenlik görevlileri bulunur. Bu görevliler ceza infaz kurumları ve tutukevi koşullarına uygun şekilde silah taşırlar. Alınacak güvenlik tedbirleri oy verme işlemlerini engelleyecek nitelikte olamaz.

Ceza infaz kurumları ve tutukevinde sandık kurulu başkanı bu tedbirleri cezaevi idaresinin görüşünü de alarak cezaevinin güvenliğini tehlikeye sokmayacak şekilde uygular.

Oy Verme Yetkisi

Madde 21- Onaylı sandık seçmen listesinde / tutuklu sandık seçmen listesinde yazılı her seçmen oy verme yetkisine sahiptir. Bir seçmen aynı seçim türü için birden fazla oy kullanamaz. Onaylı sandık seçmen listesinde / tutuklu sandık seçmen listesinde yazılı olmayanların oy vermelerine izin verilemez. (Bu genelgenin 34. maddesinde belirtilen istisnalar hariç.)

Her seçmen, hangi sandık seçmen listesine yazılmış ise ancak o sandıkta oy verebileceğinden başka bir sandıkta oy kullanmasına izin verilmez.

Oy verme gününe kadar, yetkili yerlerden hakkında seçme yeterliğini kaybettiği bildirilenlere, tutuklular için ise tahliye edildiklerini veya hüküm giyerek cezalarının kesinleştiğini gösteren resmi belge gelmiş bulunanlara, seçmen listesinde yazılı olsalar bile oy verdirilemez ve bu husus tutanağa geçirilir. (Örneğin: Kütüğe yazılı olduğu halde, er olarak silah altına veya yedek subay okuluna alındığı veya kamu hizmetlerinden yasaklılık cezasına çarptırılmış ve ceza ilamının o arada kesinleşmiş olduğu resmi belge ile anlaşılanlar gibi) (298 S.K. 86)

Oy Verme Süresi

Madde 22- Yüksek Seçim Kurulunca verilen 06/01/2009 gün ve 6 sayılı karar ile;

Adıyaman, Ağrı, Artvin, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Gaziantep, Giresun, Gümüşhane, Hakkari, Kars, Malatya, Kahramanmaraş, Mardin, Muş, Ordu, Rize, Siirt, Sivas, Trabzon, Tunceli, Şanlıurfa, Van, Bayburt, Batman, Şırnak, Ardahan, Iğdır ve Kilis illerinde oy vermenin başlangıç ve bitiş saatleri **07.00 - 16.00** olarak,

Yukarıda adları yazılı illerin dışında kalan diğer illerde oy vermenin başlangıç ve bitiş saatleri **08.00 - 17.00** olarak,

belirlenmiştir.

Oy verme günü, Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen oy vermenin bitiş saati geldiği halde sandık başında oylarını vermek üzere bekleyen seçmenler varsa, sandık kurulu başkanı bunları saydıktan ve kimliklerini toplayıp tespit ettikten sonra sıra ile oylarını kullanmalarına izin verir. Saat: 17:00'den veya Yüksek Seçim Kurulunun belirlediği bitiş saatinden sonra gelen seçmen oy kullanamaz. (298 S.K. 89, 96)

Ceza infaz kurumları ve tutukevinde oy verme saat 08.00'de başlar ve Yüksek Seçim Kurulunun o yer için belirlediği bitiş saatinde sona erer. Diğer hükümler aynen uygulanır.

Oy Verme Gününde Sandık Kurulunun Toplanma Zamanı ve Hemen Yapacağı İşler

Madde 23- Sandık kurulu oy verme günü, bu Genelgenin 22. maddesinde belirtildiği gibi en geç saat 06.00 veya 07.00'de, sandık başında toplanarak 7. maddede gösterilen şekilde and içer. Başkan, ilçe seçim kurulundan tutanakla teslim almış olduğu torbayı kurula gösterdikten sonra açarak içerisinde bulunan sandık kurulu mühürü ve "EVET" veya "TERCİH" mühürlerini masanın üzerine koyar. Bundan sonra sandık kurulu başkanı, seçim sandıklarının boş olduğunu orada bulunan sandık kurulu üyeleriyle gözlemciler önünde tespit ederek sandıkları kapatır ve kapağını bozulmadan açılmayacak şekilde, (*islatılmış mühür ile*) sandık kurulu mühürü ile mühürler.

Sandık kurulu, and içme, sandıkları yerleştirme, kapalı oy verme yerlerini düzenleme işini bitirdikten sonra hazır bulunanlar önünde ilçe seçim kurulu başkanlığından teslim aldığı ve üzeri numaralanıp paketlenmiş birleşik oy pusulası paketlerini açıp, her paket ayrı ayrı olmak üzere, tümünü sayar; birleşik oy pusulalarının her birinin *arkasını* sandık kurulu mühürü ile mühürler.

Sandık kurulu, bundan sonra ilçe seçim kurulundan teslim alınmış olup ilçe seçim kurulu başkanlığı mühürünü taşıyan ve her seçim için ayrı renkte bastırılmış olan oy zarflarını sayar, her zarfın üzerine (*ilçe seçim kurulu başkanlığı mühürünün olduğu yüze*) sandık kurulu mühürünü basar.

Birleşik oy pusulaları ve zarflar, kullanılacağı sandığın yanına ve birbirleri ile karışmayacak şekilde masanın üzerine düzenli bir şekilde konulur.

Sandık kurulu yapacağı seçimlere ilişkin bandrollardan birini o seçim için ayırdığı sandığın önüne, diğerini üstüne yapıştırır veya iğne/raptiye ile tutturur.

Sandık kurulu, yaptığı sayımların sonucunu ve işlemleri bu genelge gereğince tutanak defterine geçirip imzalar. (298 S.K. 77)

Sandık Kurulu Önüne Alınmada Sıra

Madde 24- Oy verme günü sandık başına gelen seçmenler, sandık kurulu önüne kurul başkanı tarafından sıra ile, birer birer alınırlar. *Gebeler, hastalar ve özürülüler sıra ile bekletilmeden oylarını verirler. Güvenlik görevlileri ve yaşlıların da bekletilmeden oy kullanmalarına izin verilir. Yaşlılar ile özürülülere yardım edenlerin de öncelikle oy kullanmalarına izin verilebilir.* (298 S.K. 90, 93/2)

Özürülülerin Oy Kullanması

Madde 25- Görme özürülüler, felçliler, elleri eksik olanlar veya bu gibi bedeni aksaklıkları açıkça belli olanlar o seçim çevresi seçmeni olan ve o sırada sandık alanında bulunan akrabalarından birinin, akrabası yoksa herhangi bir seçmenin yardımı ile oylarını kullanabilirler. Bir seçmen birden fazla özürülüye yardım edemez. (298 S.K. 93)

Tutuklular ve Taksirli Suçlardan Hükümlülerin Oy Kullanması

Madde 26- Tutuklular ve taksirli suçlardan hükümlüler yeterli güvenlik tedbirleri alındıktan sonra, ceza infaz kurumları ve tutukevi idaresinin belirleyeceği bir düzen içinde oy kullanacakları sandık bölgesine getirilir. Tutuklular ve taksirli suçlardan hükümlülerin serbest ve gizlilik içinde oylarını kullanmaları sandık kurulu tarafından sağlanır.

Oy Verme Düzeni

Madde 27- Sandık başında, seçmene, vereceği oy hakkında hiçbir kimse müdahale, telkin veya tavsiyede bulunamaz. Hiçbir seçmen oyunu kullandıktan sonra sandık başında kalamaz. (298 S.K. 88)

Oyunu kullandıktan sonra sandık başından ayrılmayan seçmene başkan uzaklaşmasını hatırlatır. Seçmen yine orada kalırsa, başkan onu zabıta aracılığı ile uzaklaştırır.

Seçmenin Kimliğinin Tespiti

Madde 28- Sandık başına gelen seçmen; Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan; nüfus cüzdanı, resmi daireler veya iktisadi devlet teşekküllerince verilen soğuk damgalı kimlik kartı, pasaport, evlenme cüzdanı, sürücü belgesi gibi kimliğini tereddütsüz ortaya koyan **resimli, resmi nitelikteki** belgelerden birini başkana verir ve seçmen sıra numarasını söyler. Bu belgelerden birini vermeyen seçmen oy kullanamaz. **Belediyeler ile köy veya mahalle muhtarlarınca düzenlenip onaylanan kimlik belgeleri seçmenin kimliğinin tespitinde geçerli değildir.** (298 S.K. 87, 91)

Yukarıda sayılan kimlik belgeleri bulunmayan ceza infaz kurumları ve tutukevindeki taksirli suçlardan hükümlü bulunanlar ile tutuklu seçmenler için cezaevi idaresince verilmiş belge, kimlik yerine geçer.

Yukarıdaki belgelerden Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşımayanlara itibar edilmez.

Oy Vermede Sıra

Madde 29- Mahalli idareler ile köy – mahalle muhtarlıkları ve meclisi – heyeti üyelikleri seçimleri birlikte yapıldığından bu seçimlerde, seçmenler oylarını aşağıdaki sıra ile kullanacaklardır.

- 1- İl genel meclisi üyeliği seçimi,
- 2- Belediye başkanlığı (büyükşehir dahil) ve belediye meclisi üyeliği seçimi,
- 3- Köy veya mahalle muhtar ve ihtiyar meclisi – heyeti üyeliği seçimi,

Hangi Seçime İlişkin Oy Pusulasının Hangi Renk Zarfa Konulacağı - Aynı Zarfa Konulacak Oy Pusulaları

Madde 30- Mahalli idareler seçimlerinde, seçmenler;

- İl genel meclisi üyeliklerine ilişkin TURUNCU renkli birleşik oy pusulasını TURUNCU renkli zarfa;
- Belediye başkanlığına ilişkin MAVİ renkli birleşik oy pusulası ile belediye meclisi üyeliğine ilişkin SARI renkli birleşik oy pusulalarının **ikisini birlikte** MAVİ renkli zarfa;
- Büyükşehirlerde (ADANA, ANKARA, ANTALYA, BURSA, DİYARBAKIR, ERZURUM, ESKİŞEHİR, GAZİANTEP, MERSİN, İSTANBUL, İZMİR, KAYSERİ, KOCAELİ, KONYA, SAKARYA ve SAMSUN), Büyükşehir belediye başkanlığına ilişkin BEYAZ renkli birleşik oy pusulasını da yukarıdaki paragrafta belirtilen belediye başkanı ve belediye meclisi üyeleri seçimine ilişkin MAVİ renkli zarfa;
- Köy seçimlerinde köy muhtarı ve ihtiyar meclisi üyelerine ilişkin oy pusulalarının ikisini birlikte MOR renkli zarfa;
- Mahalle seçimlerinde mahalle muhtarı ve ihtiyar heyeti üyelerine ilişkin oy pusulalarının ikisini birlikte MOR renkli zarfa;

koyarak oylarını kullanırlar.

Birden fazla oy pusulası kullanılan seçimlerde bunların ayrı ayrı katlanarak zarfa konulması gerekir. (298 S.K. 78, 91, 93, ; 2972 S.K. 19, 32)

Oy Verme

Madde 31-

a) Oy vermeden önceki işler:

Sandık kurulu başkanı, kurul üyeleri arasında iş bölümü yaparak her bir seçim türüne ilişkin oy verme işlemini izlemek üzere üyeleri ayrı ayrı görevlendirir.

Örneğin; o sandık bölgesinde il genel meclisi, belediye ve mahalle seçimleri birlikte yapılıyorsa, il genel meclisi seçimi için bir üyeyi, belediye seçimi için bir üyeyi ve mahalle seçimi için de üçüncü bir üyeyi görevlendirir.

Bu üyeler, görevli oldukları seçim türü için seçmenin oy verme işlemini takip ederek karışıklığa meydan verilmemesini ve seçmenin oyunu ait olduğu sandığa atmasını ve kendilerinin önünde bulunan oy pusulaları ve oy zarflarının kaybolmamasını sağlarlar. Diğer bir üyeyi üç imza haneli sandık seçmen listesinin imza bölümünü takiple görevlendirir. Bu üye sandık önüne alınan seçmenin, sandık seçmen listesinden adını bulur.

Seçmen, oyunu kullanmadan seçmen bilgi kağıdı ile kimlik belgesini başkana verir ve kimliğini ispat eder.

b) Oy verme işlemi;

Görevli üye tarafından seçmenin adı sandık seçmen listesinde bulunduktan sonra, seçmene; 29. maddede belirtilen sıraya göre ayrı ayrı oy kullanılır.

Başkan, oy vermedeki sıraya göre, o seçim türü için Kanuna uygun biçimde hazırlanmış ve mühürlenmiş oy zarfı ile birleşik oy pusulasını, hiçbir tarafında herhangi bir işaret bulunmadığını ve usulünce mühürlü olduğunu, kurul üyelerine, gözlemcilere ve seçmene gösterdikten sonra "EVET" veya "TERCİH" mühürü ile birlikte seçmene vererek kapalı oy verme yerini gösterir. İlk sıradaki seçim için oy verme işlemi tamamlanıp seçmenin imzası alındıktan sonra müteakip seçim veya seçimler için aynı işlem tekrarlanır. **Seçmene, mahalle ve köy seçimlerinde sadece oy zarfı verilir. (Mühür verilmez.)**

Seçmen bilgi kağıdını gösteremeyenler, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası taşıyan kimlik belgeleri ile oylarını kullanabilir.

Başkan tarafından seçmene kapalı oy verme yerine gitmeden önce:

ba) Hangi siyasi partiye veya bağımsız adaya oy verecekse, birleşik oy pusulasında o siyasi partiye veya bağımsız adaya ait bölümde bulunan boş daire içine "EVET" veya "TERCİH" mühürünü basıp, birleşik oy pusulasını düzgün bir şekilde katlayıp zarfa koyması ve yapıştırması,

bb) Birleşik oy pusulasından başka, zarfa hiçbir şey koymaması, aksi halde kullandığı oyun geçersiz sayılacağı,

bc) Belediye seçimlerinde; belediye başkanlığına ait birleşik oy pusulası ve varsa büyükşehir belediye başkanlığına ait oy pusulası ile belediye meclisi üyeliğine ilişkin birleşik oy pusulasını birlikte aynı zarfa koyması,

bç) Birleşik oy pusulalarının üzerlerinde bulunan daireye "EVET" veya "TERCİH" mühürünü basması, "EVET" veya "TERCİH" mühürü dışında herhangi bir yerine imza veya işaret yapmaması, aksi halde oyunun geçersiz sayılacağı,

bd) Muhtar ve üyeler için ayrı ayrı oy pusulaları kullanılacağı ve ikisinin aynı zarfa konulacağı, köy veya mahalle seçimlerinde kullanılacak oy pusulalarının özellikleri; köy seçimlerinde ihtiyar meclisi asıl üye sayısını bildirerek bu sayı kadar isim yazılmış oy pusulası kullanması, mahalle seçimlerinde ihtiyar heyeti üyeliği için oy pusulasına dört isim yazılması,

gerektiği açıklanır.

Seçmen, sandık kurulu başkanının açıkladığı şekilde hareket ettikten sonra kapalı oy verme yerinden çıkıp zarfı, oyunu kullandığı seçime ait sandığa atar ve üç imza sütunlu sandık seçmen listesinde isminin karşısını 29. maddede belirtilen sıraya göre imza eder. Seçmen, imza

atmasını bilmiyor veya herhangi bir sakatlığı nedeniyle imza atacak durumda bulunmuyorsa, sol elinin baş parmağını basar. Sol elinin baş parmağı olmayanların hangi parmağını bastığı listenin imza hanesine ayrıca yazılır. Hiç parmağı olmayan seçmenin durumu adı karşısına yazılıp başkan tarafından imzalanır. **Bu işlemler, aynı seçmen için ve her seçim türü için ayrı ayrı tekrarlanır.** (298 S.K. 93)

Sandık kurulu başkanı, bütün seçimler için oyunu kullanmış ve sonuncu seçime ait sandık seçmen listesini imzalamış olan seçmenin, seçmen bilgi kağıdının arka yüzünü imzalayıp mühürledikten sonra kimlik belgesiyle birlikte kendisine iade eder. Sandık kurulu başkanları, bu işlemlerin elverişli biçimde yapıp yapılmadığını denetler.

Ceza infaz kurumları ve tutukevinde tutuklu ve taksirli suçlardan hükümlü seçmen, oyunu kullandıktan sonra yetkililerce sandık alanından götürülür.

Zarf ve birleşik oy pusulasını alan seçmenin oyunu kullanmadan önce danışmak veya görüşmek amacı ile başka bir yere gitmesine veya sandık alanında başka bir kimse ile görüşmesine izin verilmez.

Kapalı oy verme yerine girmeyen veya birleşik oy pusulası ile oy zarfını aldığı halde oy kullanmayan seçmenden birleşik oy pusulası, zarf ve mühür geri alınır. (298 S.K. 88, 91, 93; 2839 S.K. 27, 28)

Kapalı Oy Verme Yerinde Kalma

Madde 32- Seçmen kapalı oy verme yerinden dışarı çıkmadıkça hiç kimse oraya giremez. Şu kadar ki, oy pusulasını hazırlamak için gerekli normal süreden fazla kapalı oy verme yerinde kalan seçmenler, kurul başkanı tarafından uyarılır. Bu uyarıya rağmen kapalı oy verme yerinden çıkmayan seçmen oradan çıkarılır. (298 S.K. 92)

Okuma - Yazma Bilmeyen Seçmenlerin Oy Kullanmaları

Madde 33- Okuma - yazma bilmeyen seçmenlere, oylarını kullanmaları konusunda başkaları tarafından sandık alanında yardım edilmez. Okuma - yazma bilmeyen seçmen, sorduğu ve istediği taktirde kurul başkanı, birleşik oy pusulası üzerinde bulunan siyasi parti işaretlerinden hangisinin hangi partiye ait olduğunu veya bağımsız adaylara nasıl oy verileceğini anlatır.

Sandık Kurulu Başkan ve Üyeleri ile Bina Sorumlularının Oy Vermeleri

Madde 34- Görev yaptığı sandığa ait seçmen listesinde kayıtlı bulunmayan sandık kurulu başkan ve üyeleri ile bina sorumluları, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından kendilerine verilen oy kullanma hakkı bulunduğu ilişkin Örnek: 142 sayılı belgeyi sandık kuruluna teslim ederler. Görevli oldukları sandıklarda, sadece bu belgede yazılı seçimler için oy verirler. Bu kişiler sandık seçmen listesinin sonuna yazılarak adları karşısına imzaları alınır. Bu fıkraya göre yapılan işlemler tutanağa geçirilir ve Örnek: 142 sayılı belge tutanak defterine eklenir. Sandık kurulu başkan ve üyeleri ile bina sorumluları hangi tür seçim için oy kullanmış ise, o seçime ilişkin sandık seçmen listesindeki oy verenler toplamına dahil edilirler. Sandık seçmen listesinde yazılı seçmen sayısına dahil edilmezler.

İl genel meclisi üyeliği seçimi için her ilçe, belediye başkanlığı ve belediye meclisi üyeliği seçimi için her belde bir seçim çevresi olduğu gibi, mahalle muhtarlıkları ve ihtiyar heyetleri seçimi için de her muhtarlık bir seçim çevresidir.

Bu nedenle;

a) Aynı ilçenin sınırları içinde ancak belediye hudutları dışında, köyde veya beldede görev alan bir kimse ancak il genel meclisi üyeliği seçimi için oyunu kullanır.

b) Aynı belde hudutları içinde, sandık seçmen listesine kayıtlı olduğu mahallenin dışında, görev alan bir kimse, il genel meclisi üyeliği ve belediye seçimleri için oy kullanır. Mahalle seçimi için oy kullanamaz.

c) Sandık seçmen listesine kayıtlı olduğu köyün dışında başka bir köyde görev alan kimse, ancak il genel meclisi üyeliği seçimi için oy verir. Köy seçiminde oy kullanamaz. Aynı kişinin beldede veya ilçede görev alması durumunda, görevli yalnız il genel meclisi üyeliği seçiminde oy kullanır.

298 sayılı Kanunun değişik 94. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan; "Milletvekilleri ile milletvekili adayları seçmen kartını göstermek suretiyle kayıtlı oldukları seçim çevresi dışında da oylarını kullanabilirler." hükmü, mahalli idareler seçimlerinde uygulanmaz. Dolayısıyla; kayıtlı oldukları sandık seçmen listesi dışında oy kullanamazlar.

Sayım ve Döküm Başlamadan Önce Yapılacak İşler, Birlikte Yapılan Seçimlerde Sandıkları Açma Sırası

Madde 35- Oy verme bitince, kurul başkanı bunu yüksek sesle ilan eder ve oy vermenin bittiği saat tutanak defterine geçirilir. Oy sandıkları Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenen ve 22. maddede gösterilen saatten önce açılmaz.

Sandık seçmen listesindeki bütün seçmenlerin Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenen ve 22. maddede gösterilen saatin bitiminden önce oylarını kullanmış olmaları halinde dahi, sandık, zamanından önce kesinlikle açılmayacaktır.

Köy seçimleri ve il genel meclisi üyeliği seçimleri birlikte yapıldığında; önce köy seçimi, sonra il genel meclisi seçimine ait sandıklar açılacaktır.

İl genel meclisi, belediye ve mahalle seçimleri birlikte yapıldığında; önce belediye seçimleri, sonra mahalle seçimleri ve sonra da il genel meclisi seçimlerine ait sandıklar açılacaktır.

Önce açılan sandığa ilişkin bütün sayım döküm,tutanağa geçirme ve tutanakları asma ve ilan işlemleri sonuçlandırılmadan ve torba mühürlenmeden diğer sandıklar açılmaz. Henüz açılma sırası gelmeyen sandık veya sandıklar sandık kurulunun görev yaptığı yerde ve kurul üyelerinin gözleri önünde zarf atılan yeri kağıtla yapıştırıldıktan ve bu yer alta gelmek üzere sandık ters çevrildikten sonra, kurulca muhafaza edilecektir.

Sayım ve Dökümün Açık Olması ve Sayım Düzeni

Madde 36- Sayım ve döküm açık olarak yapılır. Oy verme yerinde bulunanlar sayım ve dökümü izleyebilirler.

Kurul; çalışmalarının düzenli, güvenli ve süresinde yürütülüp sonuçlandırılması bakımından, sayım ve döküm masası etrafında boş kalması gereken kısmı, bir karar ile belirtir ve bu kısım etrafında orada bulunanların bu işlemleri izlemelerine engel olmayacak (ip germek gibi) tedbirleri alabilir. (298 S.K. 95)

Masa Üzerindeki Eşyaların Kaldırılması, Oy Verenler Sayısının Denetlenmesi ve Tutanağa Geçirilerek İlanı

Madde 37- Masa üzerinde, sandıktan başka ne varsa kaldırılır ve bundan sonra sandık seçmen listesinde yazılı seçmenlerin adları ile karşısındaki imza veya parmak izleri sayılarak oy vermiş olanların toplamı tespit edilir. Sandık seçmen listesinde oy kullanmamış olanlara ait imza bölümü çizilmek suretiyle kapatılır.

- Köy ve mahalle seçimlerinde 51,
- İl genel meclisi seçimlerinde 53,
- Belediye seçimlerinde 54,
- Büyükşehir belediyesi seçimlerinde 54/1,

örnek sayılı basılı tutanaklara geçirilir ve sonuçları yüksek sesle ilan edilir. (298 S.K. 96)

Ancak;

1- Sandık seçmen listesinde kayıtlı bulunan sandık kurulu başkanı, üyesi ve bina sorumlusu olarak başka bir sandıkta görevli oldukları ilçe seçim kurulu başkanı tarafından bildirilenler sandık seçmen sayısına dahil edilmeyeceklerdir.

2- Görevli olduğu sandık seçmen listesinde kayıtlı bulunmayan ancak, sandık kurulu başkanı, üyesi ve bina sorumlusu sıfatıyla oyunu kullanıp listenin sonuna yazılmış olanlar, oyunu kullanan seçmen sayısına dahil edilecektir. (298 S.K.96)

Kullanılmayan Birleşik Oy Pusulaları ve Zarflar

Madde 38- Her seçimde, kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve kullanılmayan zarflar sayılır; oylarını veren seçmen sayısına eklenerek kurula teslim edilmiş bulunan birleşik oy pusulası toplamına ve belli sayıdaki zarf miktarına olan uygunluğu denetlenir. Kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve zarflar ayrı ayrı paket haline getirilerek **(ıslatılmış mühür ile)** mühürlenir, üzerlerine sayıları yazılır. Kullanılmayan zarf sayısı; köy ve mahalle seçimlerinde 51, il genel meclisi seçimlerinde 53, belediye seçimlerinde 54, Büyükşehir belediyesi seçimlerinde 54/1 örnek sayılı tutanağa yazılır.

Sandık kurulu başkanı "EVET" veya "TERCİH" mühürlerini bir zarfa koyarak bu zarfın ağzını kapatır ve mühürlenir; kullanılmamış ve paketlenmiş olan birleşik oy pusulaları ve zarflarla birlikte, "EVET" veya "TERCİH" mühürleri konulmuş olan bu zarfı ilçe seçim veya görevli geçici ilçe seçim kuruluna teslim edilecek torbaya koyar ve torbanın bu kısmını sicimle bağlar.

Bu işlemler bitirildikten sonra sandıktan çıkacak birleşik oy pusulalarının konmasına yarayan torbanın boş olduğu tespit ve ilan olunur. Bütün bu işlemler tutanağa geçirilir. (298 S.K. 97)

Yukarıdaki işlem; il genel meclisi ve belediye seçimlerinde ayrı ayrı ve birincisi tümüyle bittikten sonra ikincisine başlanmak suretiyle yapılır, "EVET" veya "TERCİH" mühürünü taşıyan kapalı zarfın bulunduğu torba belli edilir).

Sandığın Açılması, Zarfların Sayılması, Geçerli ve Geçersiz Zarfların Ayrılması

Madde 39- Yukarıdaki maddede yazılı işlemler tamamlandıktan sonra oy sandığı, oy verilen yerde bulunanların gözleri önünde açılır ve çıkan zarfların toplamı basılı tutanağa (Örnek: 51, 53, 54, 54/1) geçirilir. Sandıktan çıkan zarf sayısı oy veren seçmen sayısı ile karşılaştırılır.

a) Zarf sayısı oy veren seçmen sayısından fazla çıkacak olursa, bütün zarflar, açılmaksızın tek tek elden geçirilerek o seçim için belirlenen renkte olmayan, çift mühür taşımayan ve seçmenin kimliğini belli edecek şekilde işaretlenmiş bulunan zarflar ayrılır. Ayrılan bu zarfların, toplam zarf sayısından düşülmesi fazlalığın giderilmesine yetmiyorsa kurul başkanı eşitliği sağlayacak sayıda zarfı gelişi güzel çeker ve sadece bu zarflar açılmadan derhal yakılarak imha edilir. Gelişi güzel çekilerek yakılan zarf sayısı tutanağa yazılır. Bundan sonra geriye kalan geçerli zarflar sayılarak sandığa konulur. (Eşitliği sağlamak üzere ayrılan ve çift mühürlü olmayan, seçmenin kimliğini belli edecek şekilde işaretlenmiş bulunan zarflar yakılmaz.)

Zarf sayısı oy kullanan seçmen sayısına böylece eşit hale getirildikten sonra dahi geçersiz zarf kalmış ise (b) fıkrasındaki işlem uygulanır.

Zarf sayısı oy veren seçmen sayısından az çıkacak olursa, sandıktan çıkan zarf sayısı olduğu gibi esas alınır.

b) Oy kullanan seçmen sayısı ile sandıktan çıkan zarf sayısı eşit ise (bu halde (a) fıkrasındaki işleme lüzum kalmayacaktır) zarfların içinde genelgeye göre geçersiz sayılan zarf bulunup bulunmadığı denetlenir. Geçersiz zarf bulunursa bunlar sayılarak ayrılır ve paketlenir;

paketin üzeri (**islatılmış mühür ile**) mühürlenir ve zarf sayısı yazılır. Geçersiz sayılarak saklanan bu zarfların sayısı tutanağa yazılır. Geçerli zarflar sayılarak sandığa konulur. Ara verilmeksizin döküme başlanır.

Bütün bu işlemler tutanak defterine geçirilir. (298 S.K. 98)

Sayım ve Döküm Cetvelinin Boş Bulunduğunun Orada Bulunanlara Gösterilmesi

Madde 40- Sandık kurulu başkanı, sayım ve döküm işine başlamadan önce, sayım ve döküm cetvellerinin boş ve yazısız olduğunu orada bulunanlara gösterir. (298 S.K. 100)

Başkanın Sayım ve Döküm Sırasında Kurul Üyeleri Arasında İş Bölümü Yapması

Madde 41-

a) Başkan, varsa değişik siyasi partilere bağlı iki üyeyi (yazıcı üye) sayım ve döküm cetvellerini işlemek,

b) Siyasi partilere bağlı bir üyeyi oy zarflarını sandıktan çıkarıp kendisine vermek,

c) Bir üyeyi de dökümü yapılmış oy pusulalarını, aşağıdaki maddede açıklandığı gibi torbaya atmak işleriyle görevlendirir. (298 S.K. 100)

Kurulda bu sayıda siyasi partiye mensup üye bulunmaması halinde bunların yerine diğer üyeler görevlendirilir.

Belediye ve İl Genel Meclisi Seçimlerinde Zarfların Açılması ve Oyların Sayım ve Dökümü

Madde 42-

I) Belediye Seçimlerinde;

A- aa) Büyükşehir belediye başkanlığı seçimlerinde, önce büyükşehir belediye başkanlığına ait oy pusulaları, sonra ilçe belediye başkanlığı ve daha sonra da belediye meclisi üyeliğine ait oy pusulalarının sayım ve dökümü yapılır.

ab) Belediye başkanlığı seçimlerinde ise, önce belediye başkanlığına ait oy pusulaları, daha sonra belediye meclisi üyeliğine ait oy pusulalarının sayım ve dökümü yapılır.

B- Belediye seçimlerinde, her zarf açıldığında, sadece belediye başkanı ve belediye meclisi üyeliğine ve varsa büyükşehir belediye başkanlığına ait birleşik oy pusulaları çıkması gerektiğinden;

ba) Herhangi bir seçime ait (belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği, büyükşehir belediye başkanlığı) birden fazla oy pusulası çıkması halinde, bu seçim için verilen oy geçersiz sayılır.

bb) Aynı zarftan çıkan oylardan bir seçime ait olanının geçersiz olması, diğerlerinin geçersiz sayılmasını gerektirmez.

Hangi zarfların ve oy pusulalarının geçerli sayılıp sayılmayacağı, hangi oy pusulalarının hesaba katılıp katılmayacağı bu genelgenin 43. maddesine göre belli edilir. (298 S.K. 100, 103, 104)

II) İl Genel Meclisi Üyeliği Seçimlerinde;

İl genel meclisi üyeliği seçimlerinde başkan tarafından görevlendirilen üye oy zarflarını sandıktan teker teker alarak başkana verir. Başkan oy zarfını açar, herkesin görebileceği ve işitebileceği şekilde okur ve bu zarfı görevlendirilen üyeye verir. Birleşik oy pusulası üzerinde

hangi partiye veya bağımsız adaya ait yere “EVET” veya “TERCİH” mührü basılmış ise, o partinin adı veya o bağımsız adayın ad ve soyadı okunur. Birleşik oy pusulasını alan üye bunu torbaya atar. Hesaba katılıp katılmamasında veya geçerli sayılıp sayılmamasında tereddüt edilen oy pusulası ile itiraza uğrayan oy pusulaları, cetvele dökümü yapılmadan ayrılır ve bir kenara konur.

Bütün zarfların açılıp okunması bittikten sonra itiraz edilmeksizin geçerli sayılan oy pusulaları sayısı sayım ve döküm cetveline göre tutanağa yazılır. Ayrılmış olan oy pusulalarının geçerli olup olmadıkları, hesaba katılıp katılmayacakları sandık kurulunca karara bağlanır. Durum tutanağa geçirilir ve geçerli sayılanlarla hesaba katılmasına karar verilenler de tutanağın ilgili bölümüne işlenir.

Geçerli sayılmayan veya hesaba katılmayan oy pusulaları ayrıca paket yapılarak paketin üzeri (**islattılmış mührü ile**) mührülenir ve saklanır. Sayısı tutanağa (Örnek: 53) yazılır, bunlar kesinlikle yakılmaz, yırtılmaz ve yok edilemez. (298 S.K. 100, 103, 104)

Geçerli Sayılmayacak Zarflar ve Oy Pusulaları

Madde 43-

A) Aşağıda yazılı oy zarfları geçerli değildir.

aa) Sandık kurulunca verilen (il genel meclisi üyeliği seçimlerinde TURUNCU, belediye seçimlerinde MAVİ, köy ve mahalle muhtarlığı seçimlerinde MOR) renkte olmayan,

ab) Çift mührü taşımayan,

ac) Hangi seçmen tarafından atıldığı belli olacak şekilde imza, mührü veya işaret taşıyan.

B) Aşağıda yazılı birleşik oy pusulaları geçerli değildir.

ba) Sandık kurulunca verilmeyen, kağıdında (Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu) filigranı bulunmayan, özel surette imal edilmiş kağıttan başka kağıda basılı veya yazılı birleşik oy pusulaları,

bb) Hangi seçmen tarafından atıldığı belli olacak şekilde imza, mührü veya işaret taşıyan birleşik oy pusulaları,

bc) Arkasında sandık kurulu mührü bulunmayan birleşik oy pusulaları,

bç) Hiçbir yerine “EVET” veya “TERCİH” mührü basılmamış birleşik oy pusulaları,

bd) Siyasi partilere veya bağımsız adalara ayrılan alanlardan birden fazlasına “EVET” veya “TERCİH” mührü basılmış oy pusulaları, (başka bir siyasi partinin veya bağımsız adayın alanına taşmamak kaydıyla bir siyasi partinin alanına basılan birden çok “EVET” veya “TERCİH” mührü birleşik oy pusulasını geçersiz kılmaz),

be) Birden fazla siyasi partiye veya bağımsız adaya ayrılan alana taşmış “EVET” veya “TERCİH” mührü birleşik oy pusulaları (bir siyasi parti veya bağımsız aday alanına basılan “EVET” veya “TERCİH” mührünün sadece iki parti alanını ayıran çift çizgili bölgeye taşmış olması oy pusulasını geçersiz kılmaz),

bf) Zarfın içinde el ilanı, herhangi bir kağıt veya madde bulunan birleşik oy pusulaları.

Oy pusulasının katlanarak zarfa konulması sebebiyle “EVET” veya “TERCİH” mührü ile oy pusulasının arkasına basılan sandık kurulu mührü izinin oy pusulasının diğer kısımlarına geçmesi oy pusulasını geçersiz kılmaz.

Birleşik oy pusulalarında baskıda silinme ve yanlışlık yapılmış olması bile, hangi siyasi parti lehine kullanılmış olduğu "EVET" veya "TERCİH" mühürünün basıldığı yerden anlaşılan oy pusulaları hesaba katılır.

Belediye seçimlerinde zarftan sadece bir birleşik oy pusulası çıkmış olması o oyu geçersiz kılmaz (298 S.K. 103).

Muhtar ve ihtiyar meclisi - heyeti üyeliği seçimlerinde; oy pusulalarına "EVET" veya "TERCİH" mühürünün basılmış olması bu oy pusulalarını geçersiz kılmaz.

İl Genel Meclisi ve Belediye Seçimlerinde Seçim Sonuçlarının Sayım ve Döküm Cetvellerine Geçirilmesi

Madde 44- Sandık kurulu başkanı, geçerli bulunduğu veya hesaba katılacağı tereddüt edilmeyen her birleşik oy pusulasını okudukça, cetvel yazıcısı iki üye tarafından, il genel meclisi üyeliği ve belediye meclisi üyeliği seçiminde Örnek: 50 sayılı cetvelin, belediye başkanı (büyükşehir belediye başkanı dahil) seçimlerinde Örnek: 49/1 sayılı cetvelin özel sütunlarına aşağıdaki şekilde işlenir.

Siyasi partilerin ve bağımsız adayların aldıkları geçerli her oy pusulası, adlarının altındaki sütuna sıra ile işaretlenir.

Anılan cetvellerde ilk önce seçime katılmış olan her siyasi partiye bir sütun ayrılmak ve birleşik oy pusulası sırası göz önünde tutulmak koşuluyla, siyasi partilerin adları soldan sağa doğru sütunların yukarısındaki hanelere ve bundan sonra da varsa her bağımsız adaya bir sütun ayrılmak koşulu ile bağımsız adayların ad ve soyadları sütunların yukarısındaki hanelere yazılır. Bu iş bitince ilk oy pusulası hangi bağımsız adaya ve siyasi partiye ait ise, o siyasi partiye veya bağımsız adaya ayrılmış bulunan sütundaki (1) rakamı çizilir ve bundan sonraki pusula, siyasi parti veya bağımsız adaya ait ise, onun sütunundaki (2) rakamı çizilir. Şayet diğer bir siyasi parti ve bağımsız adaya ait ise, o siyasi parti veya bağımsız adaya ayrılmış sütundaki (1) rakamı çizilir ve işlemler böylece tekrarlanarak pusulaların sonuçları cetvellere işlenir. Pusulaların okunmasından sonra her sütunda çizilmiş bulunan son rakam, o sütuna sahip olan siyasi parti veya bağımsız adayın almış olduğu oy sayısını göstereceğinden, bu sayı sütunun altındaki haneye rakamla ve yazı ile yazılır. Sonuçlar orada bulunanlara yüksek sesle ilan edilir ve tutanak tarih ve imza atılarak kapatılır. (298 S.K. 100)

Gözlemcilerin Oy Pusulalarını Denetlemeleri

Madde 45- Sandıktan çıkan, sayım ve döküm cetvellerine işlenen oy pusulalarını, kurulun diğer üyeleri ve siyasi parti gözlemcileri isterlerse görebilirler. Bu sebeple aday ve siyasi parti gözlemcilerine sayım masası başında yer verilir. Ancak, siyasi parti gözlemcileri üçten fazla iseler, orada bulunan siyasi parti gözlemcileri arasından, başkan tarafından kurul önünde ad çekmek yoluyla sandık başında kalacak üç siyasi parti gözlemcisi tespit edilir. Diğer gözlemcilerle, bağımsız aday gözlemcileri için sayım işlerini yakından izleyebilecekleri bir yer ayrılır. (298 S.K. 100)

İl Genel Meclisi Üyeliği Seçimine Ait Sayım ve Döküm Cetveli Sonucunun Tutanağa Geçirilmesi

Madde 46- İl genel meclisi üyeliği seçimlerinde oyların sayımı, sayım ve döküm cetvellerine işlenmesi bittikten ve sandık kurulu başkanı sonuçları ilan ettikten sonra (Örnek: 53) sayılı tutanağa aşağıda yazılı bilgiler işlenir.

a) Sandığın bulunduğu ilin, ilçenin ve seçim bölgesinin (her muhtarlık bir seçim bölgesidir) adı ile sandığın numarası, oy vermenin yapıldığı tarih ve gün,

b) Oy sandığının, sandık kurulu üyeleri ve seçim yerinde bulunanlar önünde açılış saat ve dakikası, şayet sandık 22. maddede gösterilen saatten sonra açılmış ise bunun sebebi,

c) Teslim alınan toplam zarf sayısı, kullanılmayarak artan zarf sayısı, teslim alınan toplam oy pusulası sayısı, kullanılmayarak artan oy pusulası sayısı,

- ç) Sandık seçmen listesinde yazılı olan seçmenlerin sayısı,
- d) Oy kullanan seçmenlerin sayısı,
- e) Sandıktan çıkan zarf sayısı (imza sayısından az ise olduğu gibi yazılacak),
- f) Zarf sayısı oy kullanan seçmen sayısından fazla ise, eşitliği sağlamak amacıyla; 298 sayılı Kanununun 98. maddesine göre;
- fa) Yakılarak yok edilen zarfların sayısı,
- fb) Saklanan zarf sayısı (Bu genelgenin 39. maddesi),
- g) İtiraz edilmeksizin geçerli sayılan oy pusulalarının sayısı,
- ğ) İtiraz edilen fakat geçerli sayılan oy pusulalarının sayısı,
- h) Geçerli oy pusulalarının toplamı,
- ı) Geçersiz oy pusulalarının toplamı,
- i) Her siyasi partinin ve bağımsız adayın almış olduğu geçerli oy sayılarının toplamları (rakam ve yazı ile),

(GEÇERLİ OY PUSULALARININ TOPLAMI, SİYASİ PARTİLERİN VE VARSA BAĞIMSIZ ADAYIN ALMIŞ OLDUĞU GEÇERLİ OY SAYILARININ TOPLAMI'NA EŞİT OLMALIDIR)

j) Oy vermede kanuna aykırılık bulunduğu yolundaki ihbar ve şikayetlerin ve bunlara ait kararların nelerden ibaret buldukları tutanağa geçirilir ve altı başkan ve üyelerce imzalanır. (298 S.K.105)

Sayım ve döküm işlemleri tamamlandıktan sonra;

Oy kullanan seçmen sayısı (=) tüm partilerin aldığı oylar (+) varsa bağımsızların aldığı oylar (+) geçersiz oyların toplamına eşit olması gerekir.

İl Genel Meclisi Üyeliği Seçimi Sonucunu Gösterir Tutanak Özeti'nin Sandık Alanına Asılması

Madde 47- Bu genelgenin 46. maddesine göre düzenlenen imzalı ve onaylı Örnek: 53 sayılı tutanak, sandık kurulu başkanı tarafından sandık çevresi içinde herkesin görebileceği bir yere asılır.

Bu tutanak bir hafta süre ile olduğu yerde asılı kalır. Bu tutanağın doldurulmuş onaylı birer örneği derhal siyasi partilere, isterlerse bağımsız adayların gözlemcilerine veya kendilerine verilir. (298 S.K. 106)

Belediye Seçimine Ait Sayım ve Döküm Cetveli Sonucunun Tutanağa Geçirilmesi

Madde 48- Belediye seçimlerinde belediye başkanı, yapılmış ise büyükşehir belediye başkanı ve belediye meclisi üyeleri seçiminde kullanılan oyların sayımları, sayım ve döküm cetvellerine işlenmeleri bittikten ve sandık kurulu başkanı sonuçları ilan ettikten sonra büyükşehir belediye başkanı seçimi için Örnek: 54/1, diğer belediye başkanları ve belediye meclisi üyeleri seçimi için Örnek: 54 sayılı tutanakların ait olduğu bölümüne aşağıda yazılı bilgiler işlenir.

a) Sandığın bulunduğu ilin, ilçenin ve seçim bölgesinin (her muhtarlık bir seçim bölgesidir) adı ile sandığın numarası, oy vermenin yapıldığı tarih ve gün,

b) Oy sandığının, sandık kurulu üyeleri ve seçim yerinde bulunanlar önünde açılış saat ve dakikası, şayet sandık 22. maddede belirtilen saatten sonra açılmış ise bunun sebebi,

c) Teslim alınan toplam zarf sayısı, kullanılmayarak artan zarf sayısı, teslim alınan toplam oy pusulası sayısı, kullanılmayarak artan oy pusulası sayısı,

ç) Sandık seçmen listesinde yazılı olan seçmenlerin sayısı,

d) Oy kullanan seçmenlerin sayısı,

e) Sandıktan çıkan zarf sayısı (imza sayısından az ise olduğu gibi yazılacak),

f) Zarf sayısı oy kullanan seçmen sayısından fazla ise, eşitliği sağlamak amacıyla; 298 sayılı Kanununun 98. maddesine göre;

fa) Yakılarak yok edilen zarf sayısı,

fb) Saklanan zarf sayısı (Bu genelgenin 39. maddesi),

g) İtiraz edilmeksizin geçerli sayılan oy pusulalarının sayısı,

ğ) İtiraz edilen fakat geçerli sayılan oy pusulalarının sayısı,

h) Geçerli oy pusulalarının toplamı,

ı) Geçersiz oy pusulalarının toplamı,

i) İçinden yalnız belediye başkanı için oy çıkmamış olan zarf sayısı,

j) İçinden yalnız belediye başkanı için oy çıkmış olan zarf sayısı,

k) İçinden yalnız belediye meclisi üyeleri için oy çıkmamış olan zarf sayısı,

l) İçinden yalnız belediye meclisi üyeleri için oy çıkmış olan zarf sayısı,

m) İçinden yalnız büyükşehir belediye başkanına oy çıkmamış olan zarf sayısı (Örnek: 54/1 sayılı tutanağa yazılır),

n) İçinden yalnız büyükşehir belediye başkanına oy çıkmış olan zarf sayısı,

o) Her siyasi partinin adaylarının ve bağımsız adayların almış oldukları geçerli oy sayılarının toplamları (rakam ve yazı ile),

ö) Oy vermede kanuna aykırılık bulunduğu yolundaki ihbar ve şikayetlerin ve bunlara ait kararların nelerden ibaret buldukları,

Tutanağa geçirilir ve altı başkan ve üyeler tarafından imzalanır.

Başkan ve üye seçimleri için ayrı ayrı olmak üzere;

a) Oy kullanan seçmen sayısı geçerli oylar ile geçersiz oylar toplamına eşit olmalıdır.

b) Geçerli oylar, partilerin ve bağımsız adayların almış olduğu oylara eşit olmalıdır.

Belediye Seçimlerinde Sonucu Gösteren Tutanak Özeti'nin Sandık Alanına Asılması

Madde 49- Bu genelgenin 48. maddesine göre düzenlenen imzalı ve onaylı Örnek: 54, 54/1 sayılı tutanaklar, sandık kurulu başkanı tarafından sandık çevresi içinde herkesin görebileceği bir yere asılır.

Bu tutanaklar, bir hafta süre ile olduğu yerde asılı kalır. Bu tutanakların doldurulmuş onaylı birer örneği derhal siyasi partilere ve isterlerse bağımsız adayların gözlemcilerine veya kendilerine verilir. (298 S.K. 106)

Köy ve Mahalle Seçimlerindeki Oy Pusulalarına İlişkin Özel Hükümler

Madde 50- Köy ve mahalle seçimlerinde adaylık usulü bulunmadığından, seçmenler diledikleri kimselere oy verebilirler ve muhtar için bir ad, üyeler için de ancak asıl üye sayısı kadar ad yazılmış oy pusulalarını aynı zarfa koyarak sandığa atarlar. (2972 S.K. 32)

Kapalı oy verme yerinde bulunan beyaz kağıt seçmen tarafından oy pusulası olarak doldurulabileceği gibi, basılmış, teksir edilmiş, herhangi bir araçla veya elle çoğaltılmış oy pusulaları oy verme yerinde oy zarfına konulabilir. Önceden hazırlanmış oy pusulalarının beyaz kağıda yazılmış olması gerekir.

Üstüne bir isim yazılmış oy pusulaları muhtar, birden çok isim yazılmış oy pusulaları üyeler için kullanılmış sayılır. Bir zarf içinden üstüne birer isim yazılmış fakat muhtar veya üye için verildiği açıklanmamış olan iki oy pusulası çıkarsa bunlar geçerli kabul edilmez. Ancak bunlardan en az birinde hangi seçim için verildiği açıklanmış ise, her ikisi de ait olduğu seçim için geçerli oy pusulası olarak değerlendirilir. Üyelerin seçiminde belli sayıdan az ad yazılmış oy pusulaları olduğu gibi kabul edilir. Seçileceklerin sayısından çok ad yazılmış oy pusulalarındaki fazla adlar sondan yukarı doğru sayılarak hesaba katılmaz. Bir ad, birçok kez yazılmış olsa dahi bir kez yazılmış sayılır. (2972 S.K. 32)

Köy ve Mahalle Seçimlerinde Geçerli Sayılmayacak Oy zarfları ve Oy Pusulaları

Madde 51-

A- Aşağıda yazılı zarflar geçerli değildir; (Bu zarflar açılmadan genelgenin 39. maddesi uyarınca işleme tabi tutulur.)

a) MOR renkte olmayan, çift mühür taşımayan zarflar,

b) Hangi seçmen tarafından atıldığı belli olacak şekilde imza, mühür ve işaret taşıyan zarflar,

B- Aşağıda yazılı oy pusulaları geçerli değildir; (Bu oy pusulaları paketlenip üzeri mühürlenir ve sayısı yazılır.)

a) Beyaz kağıt dışında bir kağıda yazılı oy pusulaları,

b) Hangi seçmen tarafından atıldığı belli olacak şekilde imza, özel mühür veya işaret taşıyan veya zarfı içinde el ilanı, herhangi bir madde bulunan oy pusulaları,

c) Sandık kurulunca okunamayan, oy verilenin kim olduğu anlaşılamayan oy pusulaları,

ç) İsimler dışında meslek ve sıfatları belirleyici ibareler taşıyan oy pusulaları,

d) Çizgi ile ayrılmış ve aidiyeti belirlenmiş olsa dahi, muhtar ve üye isimlerini birlikte ihtiva eden oy pusulaları,

Zarftan ikiden fazla oy pusulası çıkması veya iki oy pusulasında da birden fazla isim yazılı olması halinde oy pusulalarının hiçbirisi geçerli değildir.

Zarftan bir oy pusulası çıkmış olması o oyu geçersiz kılmaz; oy ait olduğu seçim için değerlendirilir.

Muhtar ve ihtiyar meclisi – heyeti üyeliği seçimlerinde; oy pusulalarına “EVET” veya “TERCİH” mühürünün basılmış olması bu oy pusulalarını geçersiz kılmaz.

Köy ve Mahalle Seçimlerinde Sonucun Sayım ve Döküm Cetveline Geçirilmesi

Madde 52-

a) Köy ve mahalle seçimlerinde zarflardan çıkan oy pusulalarından muhtara ait olanlar ile üyelere ait olanlar ayrı ayrı yerlere konulur ve bir zarftan sadece muhtara veya sadece üyelere ait bir pusula çıkmış ise, durum tutanağa geçirilir. İlk önce, muhtara ait oy pusulalarının sayım ve döküm işi yapılır. Bu bittikten sonra üyelere ait pusulaların sayım ve döküm işine geçilir. Her oy pusulası okundukça; cetvel yazıcı iki üyeden her biri, önlerindeki cetvele, aşağıda açıklandığı şekilde, bilgi ve işaretleri yazar ve böylece okunup sayım ve döküm cetveline geçirilmiş pusulayı başkan, diğer görevli üyeye verir, o da bunları torbaya atar.

İlk oy pusulası okununca, pusulada yazılı kimsenin soyadı ve adı, köy ve mahalle muhtarları için kullanılan (Örnek: 49) sayılı sayım ve döküm cetvelinin yukarısında en soldaki sütuna yazılır ve sütundaki (1) rakamının üstü çizilir. İkinci oy pusulası okununca, şayet ilk pusuladaki kimseye oy verilmiş ise, onun sütunundaki (2) rakamı çizilmekle yetinilir; ikinci pusulada başka bir kimsenin adı varsa, onun soyadı ve adı, soldan ikinci sütuna yazılır ve sütundaki (1) rakamının üstü çizilir. Bunlardan sonraki pusulalarda yazılı adların, daha önce geçmiş adlardan olup olmamasına göre, yukarıdaki işlemler tekrar edilir. Yani ya kendisine sütun ayrılmış olan kimsenin soyadı ve adı altındaki (2, 3, 4, ...) rakamları çizilmekle yetinilir veyahut yeni bir sütuna soyadı ve adı yazılır ve sütundaki (1) rakamı çizilir.

Bir kimsenin oylarının toplamını bulmak için o kimseye ayrılmış olan sütunda çizilmiş bulunan en son rakama bakmak yetecektir. Bu rakam, mesela (50) ise, o kimse (50) oy almış demektir ve o sütunun en altındaki haneye rakamla ve yazı ile işlenecek sayı bu (50) rakamıdır.

Oy pusulalarının okunması ve cetvellere geçirilmesi bittikten sonra oy almış bir kimsenin soyadı ve adının yazılı olduğu sütunun altına, aldığı oy sayısı rakamla ve yazı ile yazılır ve bu sonuçlar orada bulunanlara yüksek sesle ilan edilir. Bundan sonra da cetvellere tarih konur ve bunlar başkan ve üyeler tarafından imza edilir.

b) Köy ihtiyar meclisi ve mahalle ihtiyar heyeti üyelerine ait oyların sayımı ve dökümü için (Örnek: 48) sayılı cetvel kullanılır. Birinci oy pusulası okununca, orada yazılı kimselerin ad ve soyadları cetveldeki sütunların üst tarafındaki hanelere, her sütun bir kimseye ayrılmak şartıyla, soldan sağa doğru yazılır ve her bir adın altındaki (1) rakamı çizilir. İkinci oy pusulası okununca, bu pusulada yazılı kimselerin, daha önceki oy pusulasındaki yazılı kimselerden olması halinde, onun adının altındaki (2) rakamı çizilmekle yetinilir; ikinci pusulada adı yazılı kimsenin ilk pusulada yazılı olanlardan başka birisi olması halinde, onun adı ve soyadı boş kalan ilk sütunun üstündeki haneye yazılır ve o sütundaki (1) rakamı çizilir. Üçüncü oy pusulası okununca bu pusulada geçen ad, daha önce geçmiş ve onun için bir sütun ayrılmış ise, o sütunun altındaki (2) veya (3) rakamı çizilmekle yetinilir; bu kimsenin adı ilk olarak geçiyorsa, kendisinin soyadı ve adı boş sütuna yazılır ve o sütundaki (1) rakamı çizilir. Daha sonraki pusulalarda geçen adların, daha önceki pusulalarda geçmiş ve kendileri için birer sütun ayrılmış kimseler olup olmamasına göre yukarıda yazılı işlemler tekrarlanır. Bir kimsenin oylarının toplamını bulmak için o kimseye ayrılmış olan sütunda çizilmiş bulunan en son rakama bakmak yetecektir. Bu rakam, mesela (50) ise, o kimse (50) oy almış demektir ve o sütunun en altındaki haneye rakamla ve yazı ile işlenecek sayı bu (50) rakamıdır.

Oy pusulalarının okunması ve cetvellere geçirilmesi bittikten sonra, oy almış her kimsenin soyadı ve adının yazılı olduğu sütunun altına, aldığı oy sayısı rakamla ve yazı ile yazılır ve bu sonuçlar orada bulunanlara yüksek sesle ilan edilir. Bundan sonra cetvellere tarih konulur ve bunlar başkan ve üyeler tarafından imza edilir.

Köy ve Mahalle Seçimine Ait Sayım Cetveli Sonucunun Tutanağa Geçirilmesi

Madde 53- Yukarıdaki maddede gösterilen işlemler yapıldıktan sonra (Örnek: 51) sayılı tutanağa aşağıda yazılı bilgiler işlenir.

a) Sandığın bulunduğu ilin, ilçenin, seçim bölgesinin (her muhtarlık bir seçim bölgesidir) adı ile sandığın numarası oy vermenin yapıldığı tarih ve gün,

b) Oy sandığının, sandık kurulu üyeleri ve seçim yerinde bulunanlar önünde açılış saat ve dakikası, şayet sandık 22. maddede gösterilen saatten sonra açılmış ise bunun sebebi,

c) Teslim alınan toplam zarf sayısı, kullanılmayarak artan zarf sayısı,

ç) Sandık seçmen listesinde yazılı olan seçmenlerin sayısı,

d) Oy kullanan seçmenlerin sayısı,

e) Sandıktan çıkan zarf sayısı (imza sayısından az ise olduğu gibi yazılacak),

f) Zarf sayısı oy kullanan seçmen sayısından fazla ise, eşitliği sağlamak amacıyla; 298 sayılı Kanununun 98. maddesine göre;

fa) Yakılarak yok edilen zarf sayısı,

fb) Saklanan zarf sayısı,

g) İtiraz edilmeksizin geçerli sayılan oy pusulalarının sayısı,

ğ) İtiraz edilen fakat geçerli sayılan oy pusulalarının sayısı,

h) Geçerli oy pusulalarının toplamı,

ı) Geçersiz oy pusulalarının toplamı,

i) İçlerinden yalnız köy ve mahalle muhtarı için veya yalnız ihtiyar meclisi – heyeti üyeleri için oy çıkmamış olan zarf sayısı,

j) İçlerinden yalnız köy ve mahalle muhtarı için veya yalnız ihtiyar meclisi – heyeti üyeleri için oy çıkmış olan zarf sayısı,

k) Kendilerine oy verilenlerden her birinin almış oldukları oy sayısı toplamları (rakam ve yazı ile),

l) Oy vermede kanuna aykırılık bulunduğu yolundaki ihbar ve şikayetlerin ve bunlara ait kararların nelerden ibaret buldukları,

Tutanağa geçirilir ve altı başkan ve üyeler tarafından imzalanır.

Muhtarlık seçiminde adaylık usulü olmadığından (Örnek: 51) sayılı tutanağın en alt sütunundaki (adayın soyadı ve adı) sözlerinden maksat, kendisine oy verilmiş kimsedir. (298 S.K. 100 ve 105)

Köy ve Mahalle Seçimi Sonucunu Gösterir Tutanak Özeti'nin Asılması

Madde 54- Bu genelgenin 53. maddesine göre düzenlenen imzalı ve onaylı (Örnek: 51) sayılı tutanak, sandık kurulu başkanı tarafından sandık çevresi içinde herkesin görebileceği bir yere asılır. Bu tutanak bir hafta süre ile olduğu yerde asılı kalır.

Kendilerine muhtarlık için oy verilen kimseler tutanağın muhtar adayına, üyelik için oy verilen kimseler üye adayına ait olan sütununa geçirilir.

Sayımaya İlişkin Kağıt ve Belgelerin Paketlenerek Torbaya Konulması

Madde 55- Sandık kurulları, her seçim türüne ilişkin kağıt ve belgeleri ayrı ayrı olmak üzere, ilçe seçim kuruluna teslim etmek için aşağıda yazılı şekilde hazırlar;

- a) Zarflar açıldıktan sonra hesaba katılan ve geçerli sayılan oy pusulalarını,
- b) Zarflar açıldıktan sonra itiraz edilen, fakat geçerli sayılan oy pusulalarını,
- c) Zarflar açıldıktan sonra hesaba katılmayan oy pusulalarını,
- ç) Açılmadan geçerli sayılmayıp saklanan zarfları,
- d) Kullanılmayarak artan ve iptal edilmiş bulunan oy pusulalarını,
- e) Kullanılmayarak artan zarfları,
- f) Alt tarafı imzalı sayım ve döküm cetvellerini,
- g) Sandık kurullarınca düzenlenen Örnek: 51, 53, 54, 54/1 sayılı tutanakları,
- ğ) Geçerli sayılmış zarfları,
- h) Tutanak defterini,
- ı) Sandık seçmen listesini,

Ayrı ayrı paketler halinde sararak, üzerlerine sayılarını yazıp, üstlerini sandık kurulu mühürü ile mühürleyip imzaladıktan sonra tamamını ait olduğu torbaya koyup ağzını yine kurul **(islatılmış mühür ile)** mühürüyle mühürler ve imzalar. **Sandık kurulu başkanı sandık alanında seçimle ilgili hiçbir seçim evrakının unutulmamasına özen gösterir.**

Birden çok seçim birlikte yapıldığından, her seçim için hazırlanan torbanın içinde hangi seçime ait belgelerin bulunduğunu gösteren ve sandık numarasını içeren bir yazı yazılacaktır.

Bu işlemler yapılırken; il genel meclisi üyeleri seçimine ait kağıt ve belgeler ayrı bir torbaya; belediye başkanı, varsa büyükşehir belediye başkanı ve belediye meclisi üyeleri seçimine ait olanların hepsi birden ayrı bir torbaya, köy ve mahalle muhtarı ile ihtiyar meclisi - heyeti üyeleri seçimine ait olanlar da birlikte ayrı bir torbaya konulacaktır. (298 S.K. 107)

Sayım İlişkin Torbaların (Kağıt ve Belgelerin) İlçe Seçim Kurulu Başkanına veya Görevli Geçici İlçe Seçim Kurulu Başkanına Teslimi

Madde 56- 46. - 48. ve 53. maddelere göre hazırlanan mühürlü torbalar ve sandık kurulu mühürü, ilçe seçim kurulu başkanlığınca yapılacak düzenlemeye göre; sandık kurulu başkanı ile ad çekme yoluyla belli edilecek en az iki üye tarafından hiçbir gecikmeye meydan verilmeksizin ve **hiçbir yere uğranmaksızın** en kısa zamanda, ilçe seçim kurulu başkanına veya görevli geçici ilçe seçim kurulu başkanına teslim edilir. Bu maddeye aykırı hareket edenler hakkında cezai kovuşturma yapılır.

Kurulun diğer üyeleri ile gözlemciler de isterlerse ve taşıtta yer varsa veya taşıt kendileri tarafından sağlanırsa başkanla birlikte gidebilirler.

İlçe seçim kurulu, torbaları ve sandık kurulu mühürünü alarak, torbaları getiren üyeler önünde açıp içindekiler hakkında, bu seçimler için sandık kurulu başkanına teslim edilmiş olan her torba için ayrı ayrı olmak üzere Örnek: 40 sayılı tutanağı düzenler.

Bu tutanakların alt tarafı torbayı ve mühürü teslim edenlerle ilçe seçim kurulu başkanı ve üyelerden biri tarafından imzalanır. Bu tutanağın bir örneği sandık kurulu başkanına verilir.

İl genel meclisi üyeliği ve belediye seçiminde belediye başkanı ve belediye meclisi üyeleri için kullanılan birleşik oy pusulası, zarf, tutanak ve cetvellere ilişkin bilgiler; köy ve mahalle seçimlerinde muhtar ve üyeler için kullanılan aynı malzemeye ilişkin bilgiler aynı tutanağa ayrı ayrı yazılır.

Örneğin: Belediye başkanı, büyükşehir belediye başkanı ve belediye meclisi üyeleri seçiminde hesaba katılmayan zarfların miktarı ayrı ayrı sayılar halinde Örnek: 40 sayılı tutanakta gösterilir. (298 S.K. 71, 107)

Sandık Kurullarınca Kullanılacak ve Düzenlenecek Basılı Kağıtlar

Madde 57- Sandık kurullarının kullanacağı ve düzenleyeceği basılı kağıtlara genelgenin çeşitli maddelerinde değinilmiş veya bazıları örnek sayıları ile birlikte açıkça belirtilmiştir. Ancak, kurulların çalışmalarını kolaylaştırmak ve kendi kendilerini denetlemelerini sağlamak üzere bunların tamamı, hangilerinin hangi seçim veya iş için kullanılacağı ve düzenleneceği aşağıda gösterilmiştir.

A- Bütün seçimlerle ilgili genel nitelikte basılı kağıtlar;

- Örnek: 19 ... 298 sayılı Kanunun oy verme serbestliğine ve gizliliğine dair hükümlerini içeren bu levha sandık kurullarınca kapalı oy verme yerine asılacaktır.

- Örnek: 2 ... Sandık seçmen listeleri üç imza sütunlu iki nüsha olacak, biri sandık alanında seçmenlerin kolayca görüp inceleyebilecekleri bir yere asılacak, diğeri her sandıkta seçmenin isminin bulunması ve oyunu kullanan seçmenlerin imzalaması için kullanılacaktır.

B- Seçimlerin özelliklerine göre hazırlanmış basılı kağıtlar;

a) İl genel meclisi üyeleri seçimi için düzenlenecek basılı kağıtlar:

- Örnek 50 ... Sayım döküm cetveli, iki nüsha düzenlenecek,

- Örnek 53 ... Tutanak, sayım-döküm işlemleri sırasında elde edilen bilgilerden ve sayım-döküm cetveli sonucundan yararlanılarak, yeteri kadar düzenlenecek. Bu tutanak, sandık çevresi içinde herkesin görebileceği bir yere asılacak, burada bir hafta asılı kalacak, onaylı birer örneği siyasi partilere ve isterlerse bağımsız adaylara veya gözlemcilere verilecek.

b) Belediye seçimlerinde:

ba) Büyükşehir belediye başkanı seçimi için düzenlenecek basılı kağıtlar;

- Örnek: 49/1 ..... (Örnek: 50 gibi)

- Örnek: 54/1 ..... (Örnek: 53 gibi)

bb) Belediye başkanı seçimi için düzenlenecek basılı kağıtlar;

- Örnek: 49/1 ..... (Örnek: 50 gibi)

- Örnek: 54 ..... (Örnek: 53 gibi) Belediye meclisi üyeleri ve belediye başkanı için birlikte yeteri kadar düzenlenecek.

bc) Belediye meclisi üyeleri seçimi için düzenlenecek basılı kağıtlar;

- Örnek: 50 ..... (yukarıda açıklandı)

- Örnek: 54 ..... (yukarıda açıklandı)

- Her siyasi partinin ...belediye meclisi üyeleri kesin adaylarını gösteren liste (Bu liste il seçim kurulu tarafından hazırlanmıştır. Listenin birisi sandık seçmen listesi ile birlikte sandık alanına, diğeri kapalı oy verme yerine asılacaktır.)

c) Köy seçimlerinde:

ca) Muhtar seçimi için düzenlenecek basılı kağıtlar;

- Örnek: 49 ... Sayım-döküm cetveli iki nüsha düzenlenecek,

- Örnek: 51 ... Tutanak, sayım- döküm işlemleri sırasında elde edilen bilgilerden ve sayım-döküm cetveli sonucundan yararlanılarak yeteri kadar düzenlenecek. Bu tutanak, sandık çevresi içinde herkesin görebileceği bir yere asılır, bir hafta süre ile burada asılı kalır.

cb) Köy ihtiyar meclisi üyeleri seçimi için düzenlenecek basılı kağıtlar;

- Örnek: 48 ... Sayım-döküm cetveli iki nüsha düzenlenecek.

- Örnek: 51 ... (Yukarıda c/ca'da açıklandı) Muhtar için düzenlenen tutanağa yazılacak.

ç) Mahalle seçimlerinde:

ça) Mahalle muhtarı seçimi için düzenlenecek basılı kağıtlar köy muhtarı için düzenlenecek kağıtların aynısıdır.

çb) Mahalle ihtiyar heyeti üyeleri seçimi için düzenlenecek basılı kağıtlar köy ihtiyar meclisi üyeleri için düzenlenecek kağıtların aynısıdır.

Şikayet ve İtiraz

Madde 58- Seçmenler, sandık kurulu başkanlarının veya bu kurulların yaptıkları işlemlere veya aldıkları tedbirlere ve bunlara benzer sair işlemlerine veya herhangi bir kimsenin Kanunun koyduğu yasaklara aykırı davranışlarına karşı, bu işlem veya tedbirlerin veya sair işlemlerinin düzeltilmesi veya yasaklara aykırı davranışların önlenmesi için sandık kurullarına başvurulabilir. Bu şekildeki başvuruya (şikayet) denilir. Sandık kurullarınca verilmiş herhangi bir kararın Kanuna aykırı olması nedeniyle kaldırılması veya Kanuna uygun bir şekilde sokulması için ilçe seçim kurullarına başvurulabilir. Bu başvuruya da (itiraz) denilir (298 S.K. 110, 112, 116, 119).

Şikayete Yetkili Kimseler

Madde 59- Şikayete yetkili kimseler şunlardır;

a) Seçme yeterliğine sahip yurttaşlar,

b) Siyasi partiler veya bunların tüzüklerine göre kuruluş kademelerinin (örneğin il ve ilçe kuruluşlarının) başkanları veya vekilleri,

c) Gözlemciler,

d) Adaylar, (298 S.K. 116)

Şikayetlerin Nasıl Yapılacağı ve Sözlü Şikayetin Tutanağa Geçirilmesi

Madde 60- Şikayet dilekçe ile veya sözle yapılabilir. Sözlü şikayetler gerekçesiyle birlikte özel bir tutanağa yazılır. Bu tutanak adı, soyadı ve adresi de yazılarak şikayetçiye imza ettirilir. Şikayetçi imza atamaz ise sol elinin baş parmağı bastırılır. (298 S.K. 110, 116)

Şikayet Üzerine Yapılacak İnceleme

Madde 61- Şikayet dilekçesini alan veya şikayeti yukarıdaki madde gereğince tutanağa geçiren sandık kurulu, ilk önce şikayetçinin bu genelgenin 59. maddesine göre şikayete yetkili kimselerden olup olmadığını inceler ve şikayetçi, şikayete yetkili kimselerden değilse, başka bir yön üzerinde durmaksızın şikayeti hemen reddeder. Kurul, şikayetçinin şikayete yetkili kimselerden olduğunu anlarsa, o zaman şikayetin haklı veya yerinde olup olmadığını inceler.

Şikayetin Karara Bağlanması

Madde 62- Şikayetin haklı veya yerinde görülmesi halinde, kurul, karar yazmaya ihtiyaç olmaksızın, şikayet konusu tedbir veya işlemi düzeltir yahut bu tedbir veya işlemi kaldırır.

Şikayetçinin yetkili olmaması veya şikayetin süresinden sonra yapılmış olması veya haksız yahut yersiz görülmesi halinde kurulca şikayetin reddine karar verilir. Bu halde kurulun

kararını tutanak defterine yazması ve bu kararın başkan ve üyeler tarafından imzalanması gerekir.

Kurul kararları salt çoğunlukla yani kurul başkan ve üyelerinin yarısından fazlasının oylarının o karar üzerinde toplanmasıyla verilir. Oylarda eşitlik halinde başkanın katıldığı tarafın oyu üstün tutulur.

Şikayetin reddine ilişkin kararın bir örneği şikayetçiye verilir. (298 S.K. 117)

Şikayetin Süresi ve Süresinden Sonra Yapılacak Şikayetin Reddi

Madde 63- Şikayet en geç, seçim sonuçlarını tespit eden tutanağın sandık kurulunca düzenlenmesine yani yazılıp onu imzalaması anına kadar sandık kuruluna ulaşmalıdır.

Tutanak imzalandıktan sonra ve fakat sandık kurulu dağılmadan önce yapılan sözlü şikayetlerin veya verilen şikayet dilekçelerinin sürenin geçmiş olması sebebiyle reddine karar verilir. (298 S.K. 127)

Sandık Kurullarının Kararlarına İtiraz

Madde 64- Bir şikayetin reddine ilişkin sandık kurulu kararları ile seçim sonuçlarını gösteren tutanakların sandık kurullarınca düzenlenmesi işlerine veya sandık kurullarının diğer kararlarına karşı itiraz olunabilir.

İtirazda bulunabilecek olanlar, bu genelgenin 59. maddesi gereğince şikayete yetkili olan kimselerdir.

Sandık Kurullarının İtirazı İlçe Seçim Kuruluna Ulaştırması ve İtiraz Edene Alındı Kağıdı Verilmesi

Madde 65- Yukarıdaki maddede anılan itirazlar, sandık kurullarınca seçim sonuçlarını gösteren tutanağın düzenlenmesine kadar, sandık kurulu aracılığı ile sözlü veya dilekçe verilerek ileri sürülebilir.

Sözlü itiraz, sandık kurulunca gerekçesi ile birlikte özel bir tutanağa geçirilir. Bu tutanak; adı, soyadı ve adresi de yazılarak itiraz edene imza ettirilir; itiraz eden imza atamaz ise parmak bastırılır.

Gerek sözlü, gerek yazılı itirazların ileri sürülmüş olduğunu ve yapıldığı tarihi gösteren bir alındı kağıdı itiraz edene verilir.

Sözlü itiraza ait tutanak veya itiraz dilekçesi ile itiraz eden tarafından bunlara eklenen deliller ve itiraza uğrayan sandık kurulu kararı, ya itiraz eden veya güvenilir bir kimse eliyle sandık kurulunca derhal ilçe seçim kuruluna yollanır. (298 S. K. 71/4, 112/1, 128)

İtiraz Üzerine Verilecek Karara Sandık Kurulunun Uymak Zorunda Olması

Madde 66- İtiraz üzerine ilçe seçim kurulu başkanınca veya ilçe seçim kurulunca verilen karar ile sandık kurulunun bir işlemi veya tedbiri düzeltilirse veya sandık kurulunun kararı hükümsüz bırakılırsa, bu karar hemen sandık kuruluna bildirilir. Sandık kurulu bu karara uymak, yani bu kararı olduğu gibi yerine getirmek zorundadır. (298 S.K. 127)

Şikayetin Veya İtirazın Sandık İşlerini Durdurmayacağı

Madde 67- Sandık kurullarının kararlarına veya tutanakları düzenleme işlerine itiraz edilmiş veyahut kurulların veya başkanlarının işlemlerine yahut tedbirlerine karşı şikayet edilmiş olması, oy vermeye ve her türlü seçim işlerinin devamına engel olmaz. Yani herhangi bir itiraz veya şikayet yokmuş gibi seçim işlerine sandık kurullarınca devam olunur. (298 S.K. 118)

Kararların Bildirilmesi ve Tebliği

Madde 68- İtiraz üzerine kesin olmayarak verilen kararlar itiraz eden hazır ise sözlü bildirilir. Sözlü bildirmede, kararın bildirildiği gün ve saat tutanağa geçirilerek kendisine imza ettirilir. İsterse kararın bir örneği de verilir. İtiraz eden hazır değilse, seçim kurullarının bulunduğu kasaba veya şehirde belirli bir yer gösterilmiş olması halinde, karar; bu yere asılmak suretiyle tebliğ olunur.

Kurulların kesin kararı tebliğ olunmaz. Ancak, itiraz eden başvurduğu takdirde, kendisine gösterilir, isterse bir suret de verilir. (298 S.K. 114)

Genelgenin Dayanağı ve Yürürlüğe Girmesi

Madde 69- Bu genelge, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun hükümleri dikkate alınarak, 298 sayılı Kanunun 14. maddesinin onuncu bendi uyarınca ve Yüksek Seçim Kurulunun 08/01/2009 gün ve 11 sayılı kararı ile kabul edilmiştir.